

Gönül Dostu Yunus Emre

— kul mehmet · 01 Mayıs 2015

Yunus Emre'nin İslamiyet'in öz değerinden, içinde yaşadığı bölgedeki kolonizatör Türk dervişlerinde aldığı kavramları kendi düşüncelerinde yoğurarak kendine özgü hümanist düşüncesi vardı. Batıdaki ve Yunus Emre'nin hümanist düşüncesi arasında fark; batıdaki hümanist düşünce; iyiliği ve kötülüğü ile bütün sınırsızlığı ile insanı hedef almışken beşer üstü varlıkları reddeden insanı hedef almıştır. Yunus Emre'deki hümanist düşüncenin hedefi;"ilahi AŞK "ALLAH" merkezli insandır. Sonuç ne olursa olsun, hangi yaşam ve düşünce ne olursa olsun "ALLAH a götürmeli idi.Yola çıkmak için tereddüt içinde kıvranıyordu. Oysa başlamak için yola çıkmak gerekirdi. Yola anlam katan, niçin, neden, kimin için çıktığıdır. Amacı, görev değer biçilir,"bülbulün gülün sevgisi ile kendini yitirmiş" sevgisi, olmasıdır. Varılan yer olması için yol olması gerekir ve varılan yere ulaşmak içinde bu var olan yerin birde yolcusu olmalı.Yolcusu, olmayan yollar yol olmaz ki.

Türk milletinin yetiştirdiği en büyük tasavvuf erlerinden ve Türk dili ve edebiyatı tarihinin en büyük şairlerinden biri olan Yunus Emre'nin hayatı ve kimliğine dair hemen hemen hiçbir şey bilinmemektedir. Yunus'un bazı mısralarından,1273'de Konya'da ölen, tasavvuf edebiyatının büyük ustası Mevlana Celalettin Rumî ile karşılaştığı anlaşılmaktadır; buradan da Yunus'un 1240'larda ya da daha geç bir tarihte doğduğu sonucu çıkarılabilir. Bilinen hususlar onun Risalet-ün-Nushiyye adlı eserini H.707 (M. 1308) yılında yazmış olması ve H.720 (1321) tarihinde vefat etmesidir.Böylece H.638 (M.1240-1241) yılında doğduğu anlaşılan Yunus Emre XIII. yüzyılın ikinci yarısıyla XIV. yüzyılın ilk yarısında yaşamıştır.Bu çağ,Selçukluların sonu ile Osman Gazi devrelerine rastlamaktadır.Yunus Emre'nin şiirlerinde bu tarihlerin doğru olduğunu gösteren ipuçları bulunmakta; şair, çağdaş olarak Mevlana Celaledin,Ahmet Fakih,Geyikli Baba ve Seydi Balum'dan bahsetmektedir.

Sarı köylü ve Karamanlı oluşu meselesi hala belli değildir. Yüzyıllardan beri halk arasında yaşayan inanca göre O, Sivrihisar yakınında Sarı köy'de doğmuş,çiftçilikle meşgul olmuş,Taptuk Emre adlı bir şeyhe intisap etmiş, tekkelerde yaşamış ve veliliğe erişmiştir. Anadolu'da on ayrı yerde mezarı (daha doğrusu makamı) olduğu ileri sürülen Yunus Emre,halk arasındaki inanca ve bazı tarihi kaynaklara göre Sarıköy'de ölmüştür. Orada yatmaktadır.Bugün, Eskişehir-Ankara yolu üzerindeki Sarıköy istasyonu yakınında, Yunus Emre'nin türbesi ve bir müze bulunmaktadır.

Yunus Emre, dünya kültür ve medeniyet tarihinde bir merhale olmuştur. Kültürümüzün en değerli yapı taşlarından. Zira Yunus Emre, sadece yaşadığı devrin değil, çağımız ve gelecek yüz yıllarında ışık kaynağıdır. Allah ve cümle yaratılmışı içine alan sonsuz sevgisinden kaynaklanan fikirleri, dünya üzerinde insanlık var oldukça değerini koruyacaktır. Yunus Emre'nin amacı, sevgi yoluyla dünyada yaşayan tüm insanların, hem kendileriyle hem evrenle kaynaşmasını sağlamak ve sonsuz yaşamda ebedi hayata doğmalarını sağlamaktır.

Yunus Emre adı, her Türk ve Türk kültürünü tanıyıp seven herkes için bir şeyler ifade eder. Şiirlerinde, her devrin okuyucusu ya da dinleyicisi kendini etkileyecek bir şey bulmuştur. İlk kez Yunus, şiirlerinde

büyük ölçüde Türkçe kullanmıştır. Yunus'la birlikte dil, daha renkli, canlı ve halk zevkine uygun bir hale gelmiştir. Gerçi şiirlerinin bir çoğunda, aruz veznini kullanmıştı, fakat en güzel ve tanınmış şiirleri Türkçe hece vezniyle yazılmıştır. Böylece, şiirleri kısa zamanda yayılarak benimsenmiş ve ilahi olarak da söylenerek günümüze dek ulaşmıştır.

Elinde Yunus Emre'nin hayatını ve şiirlerini okuyan Mehmet:

Bu bir acaip haldir bu hale kimse ermez
Alimle davi kılar, Veli değme göz görmez
İllim ile hikmet ile, kimse ermez bu sırra
Bu bir acaib sırdır, ilme kitaba sığmaz

Alem ilmi okuyan, dört mezhep sırrın duyan
Aciz kaldı bu yolda, bu aşka el uramaz
Yunus canını terk et,bildiklerini terk et
Fena olmayan suret, şahına vasıl olmaz

Unuttum din diyanet, kaldı benden
Bu ne mezheptir, dinden içeri
Dinin terk edenin küfürdür işi
Bu ne küfürdür imandan içeri
Geçer iken Yunus şeş oldu dosta
Ki kaldı kapıda andan içeri

Yunus bu cezbe sözlerin cahillere söylemegil
Bilmez misin cahillerin nice geçer zamanesi

Ey sözlerin aslın bilen, gel de bu söz kandan gelir
Söz aslını anlamayan, sanır bu söz benden gelir
Söz karadan aktan değil, yazıp okumaktan değil
Bu yürüyen halktan değil, halık avazından gelir

Canım kurban olsun senin yoluna
Adı güzel kendi güzel Muhammed
Şefaata eyle bu kemter kuluna
Adı güzel kendi güzel Muhammed

Dört caryar anun gökçek yaridur
Anı seven günahlardan beridur
On sekiz bin alemin sultanıdur

Adı güzel kendi güzel Muhammed

Bu siir ile kendinden geçerek mest oldu.Tek varlık Allah'dır. Allah bütün bilinen ve bilinmeyen alemleri kapsamıştır, tektir, önsüz sonsuzdur, yaratıcıdır. Eşi, benzeri ve zıddı yoktur.Bilinen ve bilinmeyen tüm evren ve alemler onun zatından sıfatlarına tecellisidir.Alemlerdeki tüm oluşlar ise onun isimlerinin tecellisidir. Her bir hareket,iş,oluş(fil) onun güzel isimlerinden birinin belirşidir.Bunu halka şiirleri anlatan

Yunus Emre'ye hayran kaldı.

Elindeki kitabı masanın üstüne bıraktı.Dışarıya çıktı,kainatı seyretmeye başladı gönlünde, Yunus Emre'nin sözlerini düşünerek.

Az ilerde gelen ak saçlı sakallı yanına yaklaşıarak kainatı seyreyleyen Mehmet'in yanına gelerek.

-Evladım ne yapıyorsun?

Sözleri ile irkilen Mehmet

-Dedem hoş geldin,biraz önce gönüllerin dostu Yunus Emreyi okudum sözlerini düşünerek alemi seyrediyorum.

-Seyrederken ne görüyorsun evladım ?

-Yüce Allah'ın kudretini dedem,Yunus Emre'nin gönül güzelliği ile alemi seyrederek insanlara imanı hakikati anlatmasının güzelliğini.Keşke bende onun zamanında onun yanında olsaydım.

-Çok mu istiyorsun evladım onu görmeyi?

-Evet hemde çok,kusuruma bakma dedem sen kimsin,sen ne güzelsin heğ gülümsüyorsun,hem üstündeki kıyafetler çok eski zamanın elbiseleri,elbisen yoksa gel benimle evime gidelim san ikramda bulunayım,hemde kıyafetlerini değiştirmiş oluruz dedem.

-Evladım elbisenin en önemi var?İman ile bedeni örtmedikten sonra.

-Çok güzel söyledin dedem.

-Sen şimdi beni dinle evlat

Geze geze yolum düştü, sabahın sinleri gördüm Mezar

Karıymış kara toprağa, şu nazik tenleri gördüm

Çürümüş toprak içre ten, sin içinde yatar pinhan Gizli

Boşanmış damar akmış kan, batmış kefenleri gördüm

Yıkılmış sinleri dolmuş, hep evleri harâb olmuş

Tüm işleri öyle kalmış, ne beter halleri gördüm

Yaylalar yaylamaz olmuş, kışlalar kışlamaz olmuş

Paslanmış söylemez olmuş, ağızda dilleri gördüm

Kimisi zevk ve işrette, kimi saz ve eğlencede Yasak eğlence partisi

Kimi belâ ezziyette, kararmış günleri gördüm

Akıp gitmiş kara gözler, belirsiz olmuş ay yüzler
Kara toprağın altında, gül derer elleri gördüm

Kimisi boynunu eğmiş, tenini toprağa salmış
Anasına küsüp gitmiş, boyun buranları gördüm
Kimi çığlık çığlık ağlar, zebaniler canın bağlar
Tutuşmuş sinler ateşe, çıkan dumanları gördüm

Yunus bunu nerde gördü, gelip bize haber verdi
Aklım vardı bilim şaştı, nitekim bunları gördüm
Sabah kabristana vardım, gördüm cümle ölmüş yatar
Her biri çaresiz kalmış, ömrünü bitirmiş yatar

Vardım bunların katına, baktım ecel heybetine
Nice yiğit muradına eremedi ölmüş yatar
Yemiş kurt kuş bunları ki, nicelerin bağrın deler
Ufacık yeni yetmeler gül gibice solmuş yatar

Tuzağa düşmüş tenleri, Hakk'a ulaşmış canları
Görmez misin sen bunları, nöbet bize gelmiş yatar
Dökülmüş inci dişleri, dökülmüş sarı saçları
Bitmiş bütün teşvişleri, çamurda erimiş yatar Fitne- kargaşalık,

Gitmiş gözünün karası, hiç işi yoktur durası
Kefen bezinin pâresi kemiğe sarılmış yatar
Yunus gerçek âşık isen, mülke sûret bezemegil Güzellik vermeye çalışma
Mülke sûret bezeyenler kara toprak olmuş yatar

Yeryüzünde gezer idim, uğradım milletler yatar Varlıklı
Kimi yaşlı kimi çocuk, kuşağı pek berkler yatar Sıkı
Kimi yiğit kimi koca, kimi vezir kimi hoca
Gündüzleri olmuş gece, onlar gibi çoklar yatar

Doğru varırdı yolları, kalem tutardı elleri
Bülbüle benzer dilleri danışman yiğitler yatar

Büyük küçük ağlamışlar, server yiğitler düşmüşler Büyük, ünlü
Baş ucunda yay kırmışlar, kurulmuş ne oklar yatar

Atlarından bulut tozan, önlerinde davul çalan
Ele güne hükmü geçen ne muhteşem beyler yatar
Gece gündüz oğlancıklar söyler iken bülbül gibi
Ayrılmışlar, anaları mezarını bekler yatar

Elleridir kınalı hep, hizmetçileri şeker- leb Şeker dudaklı
Kargı gibi uzun boylu, gül yüzlü hatunlar yatar
El bağlamıştır hepsi, Tanrısındandır umusu
Kuma gitmiştir kimisi, evlenmeden çoklar yatar

Yunus bilmez kendi halin, Tanrıdır söyletir dilin
Bir nicesi yeni gelin, ak değirmi yüzler yatar
Sana ibret gerek ise gel göresin kabirleri
Taş olsan da eriyessin bakıp görünce bunları

Şunlar ki çoktur malları, gör nice oldu halleri
Sonucu bir gömlek giymiş, onun da yoktur kolları
Hani mülke benim diyen, köşk ve saray beğenmeyen
Şimdi bir evde yatarlar, taşlar olmuş üstünleri Sütun, direk

Bunlar eve girmeyenler, zühd-ü taat kılmayanlar Dinin gerekleri
Bu beyliği bulmayanlar, zira geçti devranları
Hani ol şirin sözlüler, hani ol güneş yüzlüler
Şöyle kayıp olmuş bunlar, hiç belirmez nişanları

Bunlar bir vakt beyler idi, kapıcılar korlar idi Vakit, zaman
Gel şimdi gör bilmeyessin, bey hangidir, ya kulları?
Ne kapı vardır giresi, ne yemek vardır yiyesi
Ne ışık vardır göresi, gece olmuş gündüzleri

Bir gün senin dahi Yunus, benim dediklerin kala
Seni dahi böyle ede, nitekim etti bunları
Geldi geçti ömrüm benim yel esip de geçmiş gibi
Hele bana şöyle gelir, göz açıp da yitmiş gibi

İşbu söze Hak tanıktır, bu can gövdeye konuktur
Bir gün çıka gide kafesten kuş uçup gitmiş gibi
Miskin adem oğlanını benzetmişler ikinciye
Kimi biter, kimi yiter, yere tohum ekmiş gibi

Bu dünyada bir nesneye yanar içim göynür özüm
Yiğit iken ölenlere, gök ekini biçmiş gibi
Bir hastaya vardın ise, bir içim su verdin ise
Yarın orda karşı gele Hak şarabın içmiş gibi

Alevsiz yanmak
Olmamış, yeşil ekin

Bir fakiri gördün ise, bir eskice verdin ise
arın orda sana gele Hak şarabın içmiş gibi
Yunus Emre bu dünyada iki kişi kalır derler
Meğer Hızır İlyas ola, Âb-ı hayat içmiş gibi

Ölümsüzlük veren hayat suyu

Ey yarenler ey kardaşlar ecel ere ölem bir gün
İşlerime pişmân olup kend'özüme dönem bir gün
Yanlarıma kona elim, söz söylemez ola dilim
Karşıma gele amelim, ne yaptım sa görem bir gün

Oğlan gider danışmana, çağrıdır dostu düşmana
Şol dört tekbir namaz ile ömrüm tamamlayam bir gün
Beş karış bezdir giydiğim, yılan çıyan yiye tenim
Yıl geçe devrile sinim, unutulup kalam bir gün

Cenaze namazı
Kefen bezi;

Başıma dikeler hece, ne gündüz bilem ne gece
Alemler ümidi hoca, sana ferman olam bir gün
Yunus Emre sen bu sözü dahi tamam etmemişsin
Tek yürüyeyim neyleyim, üstadıma gelem bir gün

Mezar taşı yazısı;

Sen bu cihan mülkünü kaftan kafa tuttun tut
Ya bu âlem malını, kumar ile uttun tut
Süleyman'ın tahtına keyifle oturdun bil
Devlere perilere hükümleri ettin tut

Kaf dağından kaf dağına

Firavn'ın hazinesin Nûşin-revan genciyle
Karun malına katıp sen malına kattın tut
Bu dünya bir lokmadır, ağzında çiğnenmiş bil
Çiğnenmişe ne yutmak, ha sen onu yuttun tut

İran hükümdarının hazinesi

Ömrün senin ok gibi yay içinde dopdolu
Dolmuş oka ne durmak, ha sen onu attın tut
Her bir nefes kim gelir, keseden ömr eksilir

Çün kese ortalandı, sen onu tükettin tut

Çün denize garkoldun, boğazına geldi su
Deli gibi deprenme, ey biçare battın tut
Yüz yıllar hoşluk ile ömrün olursa Yunus
Sonucu bir nefestir, geç ondan da üttün tut

Geçmek, uçmak

Niceler bu dünyada günahını yuyamaz
Ömrü geçer yok yere, bir acımaduyamaz
Bir nice kişilerin gaflet gözün bağlamış
Hak yoluna der isen bir yufkaya kıyamaz yufka ekmeğe

Bu dünya bir gelindir yeşil kızıl donanmış
Kişi yeni geline bakmaya hiç doyamaz
Ey nice aslanları alır aktarır ömür
Azrail pençesine, bir yoksulca duramaz

Var şimdi miskin Yunus, uryan olup gir yola çıplak
Yüz çukallı gelse de, yalıncağı soyamaz Zirhlı;
Bu dünyaya gelen kişi âhır yine gitmek gerek
Misafirdir vatanına bir gün sefer etmek gerek

Yalın ayaklı
Sonunda

Vade kıldı ol dost bize, biz bu cihana gelmeden
yleyse ne eğleniriz, ol vademiz yetse gerek
Biz de varırız ol ile, kaçan kim vademiz gele
Kişi varacağı yere gönlünü berkitse gerek

Kaçınırsın ki

Can neye ulaşır ise akıl da ona bağlanır
Gönül neyi sever ise dil onu şerhetse gerek
Aceb midir aşık kişi maşukunu zikrederse
Aşk başından aştı mı bir, gönlünü zâr etse gerek

Açıklamak, anlatmak
Sevileni
Sesli ağlamak

Yunus şimdi sever isen sevgiliyi anlat bize
Âşıkın oldur nişanı, maşukun ayıtsa gerek
Gerekmez dünyayı bize, çünkü hayat sonsuz değil
Bir kul bin de yaşar ise ölünce bir saat değil

Sevdiğinden bahsetse

Bu dünya kahır evidir, nice ömürler eritir
Cennetten huy al eykişi, yalan yanlış gaybet değil

Şol senin mümin kulların, dünya zıندانı onların
Bu dünyada mümin olan, keyif süremez, şâd değil Neşeli;

Burda zalimlik eyleyen, nefisini hırsla doyuran
Yüzleri kara görürsün, öz canları rahat değil
İnsanlar ki eren ona, dün gün taat kılan ona Gece;
Verilir cennet onlara, zira biliştir yâd değil İbadet
Yabancı

Yunus miskin mestanesin, sen seni gör ko bunları Sarhoşça
Dünyada gösteriş yapmak kişiye iyi ad değil
Seni Hak'tan yığanı her ne ise ver gider
Ne beslersin bu teni, sinde kurt kuş yer gider Mezarda

Ölene bak gözün aç, dökülür sakal-u saç
Yılan çıyan gelir aç, yiyip içip sır gider
Bize bizden ulular, çokça iyi huylular
Şol iyi amelliler haber böyle der gider

Haramdan kes elini, gaybetten çek dilini Dedikodu, arkadan konuşmak
Azrail el'ermenden bu dükkanı dir gider Kapatmak, dürmek
Ecel erer kurur baş, tez tükenir uzun yaş
Düpdüz olur dağ ve taş, gök dürülür yer gider

Çün can ağdı bedene, yarağ et ahirete İyi şeyler biriktir
Tanla duran taate, Tanrısına er gider Tan vakti; İbadet;
Miskin Yunus ölecek, sini nurla dolucak
İman yoldaş olucak, ahirete şîr gider Aslan gibi
Mana eri bu yolda melûl olası değil Elemler
Mana duyan gönüller asla ölesi değil
Ten fanidir can ölmez, gidenler gene gelmez
Ölür ise ten ölür, canlar ölesi değil

İnci seven gönüller yüz bin yol gider ise
Haktan nasib olmasa, nasib olası değil
Sakın ki yarın gönlü sırçadır sımayasın Camdandır, kırmayasın
Sırça sındıktan geri, bütün olası değil Kırıldıktan sonra

Çeşmelerden bardağın doldurmadan kor isen

Bin yıl orda dursa da, kendi dolası değil
Şol Hızır ile İlyas Ab-ı hayat içtiler
Bu birkaç gün içinde, bunlar ölesi değil(*)

Yarattı Hak dünyayı, peygamber dostluğuna
Dünyaya gelen gider, bâki kalası değil
Yunus gözün görürken yarağın eyle bugün Gerekli şeyler, araç
Gelmedi ora giden, geri gelesi değil

Mehmet dedenin bu kadar güzel Yunus Emre şiirini okumasına hayran kaldı.

-Dedem sen ne güzel okudun,hemde bu ihtiyar yaşınla hiç bir mısrayı atlatmadan okudun.

-E evladım, miskin Yunus olmak kolay değil.

Mehmet bir an şaşırıldı,afaladı.

-Si...Sii...Siz!Siz Yunus Emre'misiniz?Aman Allah'ım!

-Evet evladım ötelerde beni seven o can dostumu görmeye geldim.

-A...Ama...Na..Na..Nasıl!Nasıl olabilir?

-Rahman izin verince her şey olur evladım.

Allahu ekber,sana şükürler olsun Rabbim, gel ey gönüllerin sultanı gönlümün güzel tacı Yunus Emre dedem,gel sen hoş geldin sefalar getirdin!

Sevinç ve neşeden ne yapacağını şaşırın Mehmet,hürmetle Yunus Emren'in eline uzandı.Yunus Emre elini çekerek o na sarıldı.Bu sarılma ile Mehmet'in içi huzur ile doldu.Beraberce kapıdan içeriye girdiler.Kanepeye oturdu Yunus Emre,Mehmet ise dizinin dibime oturdu.Hayranlıkla nur yüzüne bakarak.

Mehmet hemen:

İlim ilim bilmektir

İlim kendin bilmektir

Sen kendini bilmezsin

Ya nice okumaktır

Okumaktan murat ne

Kişi Hak'kı bilmektir

Çün okudun bilmezsin

Ha bir kuru emektir

Dört kitabın ma'nisi

Bellidir bir elifte

Sen elifi bilmezsin

Bu nice okumaktır

Yiğirmi dokuz hece
Okursun uçtan uca
Sen elif dersin hoca
Ma'nisi ne demektir

Yunus Emre der hoca
Gerekse bin var hacca
Hepisinden iyice
Bir gönüle girmektir

-Yunus dedem ,bende bu sözlerine uymak ve Rahmanın ve gül kokan resul rızası almak için okumaya devam ediyorum,şu anda üniversite ikinci sınıfta edebiyat okuyorum.

Yunus Emre gülümsedi .

-Maaşallah evladım Maaşallah...

*Bir insana böylesi büyük görev ve anlam yüklenir mi? Evet, neden olmasın? Farsça, Firdevsi'ye; İngilizce Şekspir'e nasıl borçluysa Anadolu Türkçesi de zenginliğini, yüzlerce yıl kendisine hayat veren Yunus Emre'ye, sonra onu dilce izleyen ve tamamlayan Nasreddin Hoca'ya, Karamanoğlu Mehmet Bey'e, Köroğlu hikayelerine, Keloğlan masallarına, Pir Sultan ve Karacaoğlan şiirlerine borçludur.

Yunus Emre sadece bir dil büyüğü değil, bizim hayata bakışımızın, toplumsal ve dini değerlerimizin de mimarlarından. Bu şiiri, "çok derin duygu ve düşünceleri" sade, yalın bir dille, derli toplu ve kolay anlaşılır kılması bakımından örnek olarak seçilmiştir.

İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir
Sen kendini bilmezsin
Ya nice okumaktır

Bilmek, bizim önümüzü aydınlatır. Ayağımızı yere sağlam basmamızı sağlar. İnsanın bilgisi içten dışa, dıştan içe gider gelir. Önce kendimizi tanırız, kendimizden pay biçerek başkalarını; başkalarından ve doğadan öğrendiklerimizle yeniden kendimizi tanırız.Bugünü ve geleceğimizi kurarız.

İnsanın kendisini bilmesi kadar büyük nimet yoktur. Bu, basit bir şeymiş gibi görülür ama zordur. Birçok insan kendini ya olduğundan büyük görür, ya da büyüklüğünün farkında değildir; üstelik kendini bir de hakir görür!

Bilgi, her şeyden önce insanın kendini bilmesini sağlamalıdır. Anadolu'da çağlar öncesinden kalan tapınakların altında "Kendini Bil" yazar. Bilgi, öncelikle insanı ve insan ilişkilerini, hak ve görevlerimizi içermelidir. Ne istediğimizi, bunları neden istediğimizi bilinçle belirlemiş olmalıyız. İnsan, rüzgârın önüne

katılmış bir yaprak gibi sürüklenmemelidir.

Okumaktan murat ne
Kişi Hak'kı bilmektir
Çün okudun bilmezsin
Ha bir kuru emektir

İnsan niçin okur? Hem kendi, hem de başkalarının “hakkı”nı bilmek için. Yani “kul hakkını ve sınırlarını” bilmek için. Bu, Allah'ın insanlardan isteğidir. Gönül dünyasında da, toplum yaşayışında da düzen ve huzur böyle sağlanacaktır. İnsan okuyor ama “hak-hukuk” bilmiyorsa, kul hakkı yiyorsa her şey boştur. Kuru, işlevsiz bilgi yüklemesidir yapılanlar.

Dört kitabın ma'nisi
Bellidir bir elifte
Sen elifi bilmezsin
Bu nice okumaktır

Oysa dört kutsal kitabın özü ve ruhu bir elif harfinde apaçık bellidir! Elif, bizim yazımızdaki “a” harfinin karşılığıdır ve Arapça'da düz bir doğru “l” şeklinde yazılır. Bu şeklinden ötürü şair, dört kitap da türlü örnekler ve hikâyelerden yola çıkarak insanlara bir tek buyruk verir: Doğru ol! Dosdoğru yaşa!

Yiğirmi dokuz hece
Okursun uçtan uca
Sen elif dersin hoca
Ma'nisi ne demektir

Anadolu insanı İslam'ı “Yunus gibi olmak, dosdoğru olmak” şeklinde anlar. Oysa her dönemde insanımızın samimi duygu ve dini değerlerini “laf kalabalığı yaparak” sömürenler çıkmıştır. “Yirmi dokuz hece” çok konuşmak, dinle ilgili kavram kargaşası yaratmaktır. Özellikle “elif”, doğruluğu, gözden kaçırmak isteyenleri yadırgıyor ve yargılıyor Yunus Emre.

Yunus Emre der hoca
Gerekse bin var hacca
Hepisinden iyice
Bir gönüle girmektir

İslam ve Kuran bizde esas olarak iki koldan yorumlanmıştır: Medrese eliyle şeriat yorumu geliştirilirken, Tekkeler ve Veli'ler marifetiyle tasavvuf yorumu yaygınlaştırılmıştır. Şeriat erbabı, tasavvufu küçümsemiş ve İslam'dan “sapma” olarak görmüş; tasavvuf da şeriat yorumunu “yüzeysel olmak ve

şekilde kalmakla" eleştirmiştir. Yunus Emre uzun bir medrese eğitimi aldıktan sonra "tasavvufa, sadeliğe ve aşka" yönelmiş bir bilge kişidir.

Yunus Emre der hoca
Gerekse bin var hacca

Bu dizelerde Yunus, şekilde kalmayı eleştirmekte;

Hepisinden iyice
Bir gönüle girmektir

Öze yönelmenin gerekliliğini, inancın bir yaşama biçimi olarak öncelikle kul hakkına saygı göstermeyi emrettiğini hissettirmektedir. Kul hakkına saygı gösterme buyruğunu, bu apaçık görünen gerçeği laf kalabalığıyla ve başka dini söz ve gösterilerle kimsenin örtemeyeceğinin altı çiziliyor.

Yunus Emre, "ilahi" adı verilen yedili hece ölçüsüyle söylediği bu tarz şiirleriyle İslam dininin özünü, okuması yazması bile olmayan insanımıza son derece doğru ve kalıcı bir biçimde anlatabilmiştir.

Yunus Emre, kültürümüzün, dilimizin, dinimizin ve toplumsal vicdanımızın en büyük mimarlarından. *
Diye düşünürken, Yunus Emre hayranlıkla kendisini izlerken kalkı sarıldı, sarıldı...Birden uyuduğu uykudan uyandı, etrafına bakındı, gülümsedi. Çok mutluydu...

Mehmet Aluç

Kaynak: <http://w3.gazi.edu.tr/~ertan/yunus.html>

Kaynak: <http://arsivbelge.com/yaz.php?sc=1063>

Kaynak: <http://www.antoloji.com/ilim-ilim-bilmektir-yunus-emre-bir-siir-bir-yorum-siiri/> Sedat Demirkaya *